

πάπα-Μιχάλης Ντάκος: Ο θρυλικός Βορειοηπειρώτης ιερέας

[/ Ομογένεια](#)

Όπως είναι γνωστό με τὸ ὑπ' ἀριθμ. 4337/13-11-1967 διάταγμα τοῦ προεδρείου τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας τῆς Ἀλβανίας, ἡ Ἀλβανία ἔγινε τὸ πρῶτο καὶ μοναδικὸ κράτος στὸν κόσμο, πού συνταγματικὰ ἀπαγόρευσε κάθε θρησκευτικὴ ἔκφραση. Όπως παρατηρεῖ ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀλβανίας Ἀναστάσιος «...οἱ περισσότεροι κληρικοὶ συνέχισαν τὴ ζωὴ τους ὡς ἐργάτες στοὺς δρόμους, στοὺς σταύλους, γενικὰ σὲ ταπεινωτικὲς ἐργασίες. Ἐλάχιστοι ἱερεῖς συνέχισαν καὶ κάτω ἀπὸ τὶς συνθήκες αὐτὲς νὰ λειτουργοῦν. Ἀρκετοὶ ἀντικαταστάθηκαν καὶ πλήρωσαν τὴν πιστότητά τους με φυλακὴ καὶ ἐξορία καὶ πέθαναν χωρὶς νὰ ἀνακαλυφθοῦν ποτὲ τὰ ἴχνη τους. Μερικοὶ ἔμειναν ἐγκλειστοὶ στὸ σπίτι τους, γιὰ νὰ μὴν ξυριστοῦν καὶ βγάλουν τὰ ράσα». Όταν ὁ Μακαριώτατος Ἀναστάσιος ἐπισκέφθηκε γιὰ πρώτη φορὰ τὴν Ἀλβανία, τὸ ἔτος 1991, ὑπῆρχαν μόνον 15 ὀρθόδοξοι κληρικοί, πού ἀπέμειναν ἀπὸ τοὺς 347 ἱερεῖς πρὸ τοῦ διωγμοῦ.

Μεταξὺ τῶν ἐλαχίστων ἱερέων πού ἐπέζησαν κάτω ἀπὸ τὸ ἀθεϊστικὸ καθεστῶς, ἦταν καὶ ὁ ἡρωϊκὸς πάπα-Μιχάλης Ντάκος τῆς Δερβιτσάνης, πού ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ τὴν 9η Μαρτίου 1998. Μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς συμπληρώσεως εἴκοσι ἐτῶν ἀπὸ τὴν κοίμησή του, κρίνουμε σκόπιμο νὰ ἀναφερθοῦμε στὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο του,

τιμώντας στὸ πρόσωπό του ὄλους ἐκείνους τοὺς μάρτυρες κληρικούς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας, οἱ ὁποῖοι στὰ δύσκολα χρόνια τῆς κομμουνιστικῆς θηριωδίας «ἐλιθάσθησαν, ἐπρίσθησαν, ἐπειράσθησαν, ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀπέθανον» (Ἐβρ. ια', 37).

Ὁ παπα-Μιχάλης Ντάκος, γιὸς τοῦ Φίλιππα καὶ τῆς Γιαννούλας Ντάκου, γεννήθηκε τὸ 1918 στὴ Δερβιτσάνη, τὸ μεγαλύτερο σὲ πληθυσμὸ καὶ ἑλληνικὴ ὁμοιογένεια κεφαλοχώρι τῆς σημερινῆς Ἀλβανίας. Τὰ πρῶτα γράμματα ἔμαθε στὸ δημοτικὸ σχολεῖο τῆς γενέτειράς του. Στὴ συνέχεια ἀκολούθησε τὸ ἐπάγγελμα τοῦ πατέρα του, πού ἦταν κτίστης. Παράλληλα, ἐπειδὴ ὁ πατέρας του ἦταν καὶ νεωκόρος τοῦ ναοῦ τοῦ χωριοῦ, ζοῦσε ἀπὸ κοντὰ τὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, ὑπηρετώντας ἀρχικὰ ὡς ἱεροψάλτης.

Προικισμένος μὲ καλὴ φωνὴ ἔγινε ἓνας πολὺ καλὸς ἱεροψάλτης. Στὴν ἐφημερίδα «Βορειοηπειρωτικὸς Ἀγὼν» τοῦ Μαρτίου-Ἀπριλίου 1998 ὁ Πρόεδρος τῆς Ἑνώσεως Δροπολιτῶν Βορείου Ἠπείρου Βασίλειος Διαμάντης, γράφει τὰ ἐξῆς χαρακτηριστικά: «Θυμᾶμαι ἀκόμα πολὺ ἔντονα τὴ Μεγάλη Παρασκευὴ τοῦ 1939 τὴ χρονιὰ πού οἱ Ἴταλοὶ κατέλαβαν τὴν Ἀλβανία καὶ ὁ κόσμος ἦταν τρομοκρατημένος γιὰ τὸ τί θὰ ξημέρωνε αὔριο. Ὁ τότε εἰκοσάχρονος Μίχο Ντάκος, ἔψαλλε στὴ γεμάτη ἀπ' τὸ φοβισμένο κόσμον ἐκκλησία, πρὶν ἀπ' τὴν ἀποκαθήλωση τοῦ Χριστοῦ, τὸ τροπάριο «Σήμερον κρεμᾶται ἐπὶ ξύλου ὁ ἐν ὕδασι τὴν γῆν κραμάσας ...». Σὰν παιδὶ συνέδεσα τόσο ἄμεσα τὶς ὥρες τῆς κορύφωσης τοῦ θείου Δράματος μὲ τὴ μορφή του καὶ στὴν ψυχὴ μου χαρακτῆκε τόσο ἔντονα ἢ εἰκόνα του, ὥστε ἡ στεντορία καὶ ἀρμονικὴ φωνὴ του ἀντηχεῖ ἀκόμα στ' αὐτιά μου».

Ἀπὸ τὸ 1950-53 φοίτησε στὴν Ἱερατικὴ Σχολὴ Ἀργυροκάστρου. Στὴ συνέχεια νυμφεύθηκε τὴ Βικτωρία, τὸ γένος Μιχ. Γκούτζου, καρπὸς τοῦ γάμου τους ἦταν ἑξὶ παιδιά, τέσσερα ἀγόρια καὶ δύο κορίτσια. Τὸ 1952 χειροτονήθηκε διάκονος καὶ τὸ 1954 πρεσβύτερος ἀπὸ τὸ Μητροπολίτη Ἀργυροκάστρου Δαμιανό. Ὡς διάκονος ὑπηρέτησε στὸν Ἱερὸ Μητροπολιτικὸ ναὸ Ἀργυροκάστρου καὶ ὡς πρεσβύτερος τοποθετήθηκε στὸν Ἱερὸ ναὸ Κοιμήσεως Θεοτόκου Δερβιτσάνης, ὅπου ἀνέπτυξε μεγάλη θρησκευτικὴ, ἐθνικὴ καὶ κοινωνικὴ δράση.

Στὰ δύσκολα χρόνια της κομμουνιστικῆς δικτατορίας τοῦ Ἐμβέρ Χότζα, τοῦ ζητήθηκε ἀπὸ τὴ φοβερὴ «Σιγκουρίμ» νὰ γίνεῖ καταδότης τῆς ἀσφάλειας. Ὁ ἡρωϊκὸς ὅμως παπα-Μιχάλης ἀπάντησε: «Αὐτὸ πού μοῦ ζητᾶτε δὲν μπορῶ νὰ τὸ κάνω, γιατί θὰ προδώσω τὸν ὄρκο πού ἔδωσα ὡς ἱερωμένος, καὶ θὰ παραβῶ τοὺς θείους κανόνες τοῦ μυστηρίου τῆς ἐξομολόγησεως, ἂν προδώσω τὰ ὅσα οἱ χριστιανοὶ μοῦ ἀποκαλύπτουν κατὰ τὴν ἐξομολόγησή τους». Αὐτὸ στοίχησε πάρα πολὺ στὸν παπα-Μιχάλη καὶ τὴν οἰκογένειά του, ἀφοῦ τὸ κομμουνιστικὸ καθεστῶς ἦταν πολὺ σκληρὸ ἀπέναντί τους.

Τὸ 1967, ὅταν διὰ νόμου καταργήθηκε ἡ ἐκκλησιαστικὴ λατρεία, τοῦ ζητήθηκε νὰ παραδώσει στὰ ὄργανα τοῦ κόμματος τὰ κλειδιά τοῦ ἱεροῦ ναοῦ Κοιμήσεως Θεοτόκου Δερβιτσάνης. Ὁ παπα-Μιχάλης Ντάκος ἀντιστάθηκε δυναμικά. Μὴ μπορώντας ὅμως νὰ συνεχίσει τὴν ἀντίστασή του, πρὶν τοὺς παραδώσει τὰ κλειδιά, πῆρε ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία τὸ Εὐαγγέλιο καὶ τὸ Ἅγιο Δισκοπότηρο, τὰ ὁποῖα διαφύλαξε στὸ σπίτι του. Δυστυχῶς, ἡ ἱστορικὴ ἐκκλησία τῆς Δερβιτσάνης, ἀφοῦ λεηλατήθηκε, μετατράπηκε σὲ ἀποθήκη λιπασμάτων τοῦ γεωργικοῦ συνεταιρισμοῦ καὶ παρέμεινε σ' αὐτὴν τὴν κατάσταση μέχρι τὸ 1990.

Τὸ ὄνομα τοῦ πάπα-Μιχάλη συνδέθηκε μὲ τὴν ἱστορικὴ θεία λειτουργία τῆς 12-12-1990, γιορτῆς τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος, λίγο πρὶν ἀπὸ τὴν πτώση τοῦ κομμουνιστικοῦ καθεστῶτος. Ὅπως γράφει ὁ πρόεδρος τῆς Ἑνώσεως Δροπολιτῶν Βασίλειος Διαμάντης, ὁ π. Μιχαὴλ «...πῆρε τὸ εὐαγγέλιο καὶ τὸ ἅγιο δισκοπότηρο πού εἶχε διαφυλάξει κρυμμένα καὶ πῆγε ψηλὰ στὸ βουνό, ὅπου βρίσκεται τὸ ξωκλήσι τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς. Ἐκεῖ, ἐνώπιον πολλῶν παράτολμων χριστιανῶν τῆς Δερβιτσάνης, κάνει τὴν πρώτη, μετὰ τὴν κατάργηση τῆς θρησκείας τὸ 1967, θεία λειτουργία σὲ ὅλη τὴν Ἀλβανία. Τὸ γεγονός αὐτὸ μεταδίδεται ἀστραπιαία ἀπὸ στόμα σὲ στόμα σὲ ὅλη τὴ Βόρειο Ἥπειρο καὶ οἱ χριστιανοὶ νιώθουν ψυχικὴ ἀγαλλίαση καὶ παίρνουν κουράγιο...».

Ἀπὸ τὴν ἡμέρα ἐκείνη ὁ παπα-Μιχάλης λειτουργεῖ κανονικὰ στὴν Ἐκκλησία τῆς Δερβιτσάνης καὶ γίνεταί πολύτιμος συνεργάτης τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀναστασίου, ὁ ὁποῖος τὸν ὄρισε Ἀρχιερατικὸ Ἐπίτροπο τῆς Μητροπόλεως Ἀργυροκάστρου. Ἀπὸ τὴν θέση αὐτὴ πρόσφερε πολύτιμες ὑπηρεσίες στὸν βορειοηπειρωτικὸ Ἑλληνισμό. Ἐπόπτευε 218 ἐνορίες μὲ 20 ἱερεῖς. Ἔτρεχε ὅπου τὸν καλοῦσαν νὰ ἀγιάσει καὶ παρηγορήσει τοὺς πιστούς, νὰ τονώσει τὸ ἐθνικὸ τους φρόνημα καὶ νὰ τοὺς παρακαλέσει μετὰ δακρῶν νὰ μείνουν καὶ νὰ δημιουργήσουν στὸν τόπο τους. Ὁ π. Μιχαὴλ μὲ τὴν ἀγία του ζωὴ καὶ τὴ γενικότερη δραστηριότητά του, ἔγινε τὸ ἐθνικὸ καὶ θρησκευτικὸ σύμβολο τῶν βορειοηπειρωτῶν.

Πλήρης ἡμερῶν, ἀλλὰ καὶ ἔργων ἀγαθῶν, ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ τὴν Κυριακὴ 8-3-

1998, λίγο πριν αρχίσει την κυριακάτικη θεία λειτουργία. Ὁ Ἀρχηγὸς τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου, τελειωτῆς Ἰησοῦς Χριστός, τὸν πῆρε στὸ ἐπουράνιο θυσιαστήριο, γιὰ νὰ μετάσχει μὲ τοὺς ἁγίους καὶ τοὺς ἀγγέλους τῆς θείας φωτοχυσίας καὶ τῆς ἐπουρανίου μυσταγωγίας. Νὰ πῶς περιγράφει τὴν τελευτὴ τοῦ π. Μιχαὴλ ὁ Βασίλης Διαμάντης: «... Ἡ Κυριακὴ 8-3-1998 ἦταν γραφτὸ νὰ εἶναι ἡ τελευταία τῆς ζωῆς τοῦ Μιχ. Ντάκου. Τὸ πρωὶ ἐκεῖνο, συνοδευόμενος ἀπὸ τὸν συγχωριανὸ του καντηλανάφτη Κων. Σταμούλη, πῆγε στὴν ἐκκλησίᾳ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου καὶ εἰσῆλθε στὸ ἱερὸ γιὰ νὰ προετοιμαστεῖ γιὰ τὴν καθιερωμένη Θεία Λειτουργία. Μετὰ ἀπὸ λίγα λεπτὰ ὁ καντηλανάφτης τὸν ἐρώτησε, ἂν ἦταν ὡρα νὰ χτυπήσει τὴν καμπάνα καὶ σὰν δὲν πῆρε ἀπάντηση καὶ στὴ δεύτερη ἐρώτησή του, μπῆκε στὸ ἱερὸ νὰ δεῖ τί συμβαίνει. Ἐκεῖ ἀντίκρουσε τὸν παπὰ σὰν θεϊκὸ ὄραμα καὶ σὲ στάση κατανυκτικῆς προσευχῆς νὰ εἶναι πεσμένος ἐπάνω στὴν Ἁγία Τράπεζα ἀγκαλιὰ μὲ τὸν σταυρὸ τοῦ Ἑσταυρωμένου Χριστοῦ...».

Ἡ κηδεῖα τοῦ παπα-Μιχαὴλ ἔγινε τὴν Τετάρτη 11 Μαρτίου στὴ Δερβιτσάνη, μέσα σὲ κλίμα βαθύτατης συγκίνησης. Τῆς νεκρωσίμου ἀκολουθίας προέστη ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀναστάσιος, ὁ ὁποῖος στὸν ἐπικήδειο λόγο του, ἐξῆρε τὴν προσωπικότητα καὶ τὸ πλούσιο ἐκκλησιαστικὸ ἔργο τοῦ μεταστάντος.

Μὲ θερμὰ ἐπίσης λόγια ἀποχαιρέτησαν τὸν ἀείμνηστο παπα-Μιχαὴλ ὁ Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος στὸ Ἀργυροκάστρο Κώστας Κακούσης, ὁ Βαγ. Ντουῦλες ἐκ μέρους τῆς «Ὀμόνοιας» καὶ ὁ Μιχ. Μάσσιος ἐκ μέρους τῶν συγχωριανῶν του.

Στὶς ἐπανειλημμένες ἐπισκέψεις μου στὴν Ἀλβανία καὶ τὸν βορειοηπειρωτικὸ χῶρο, μοῦ δόθηκε ἡ εὐκαιρία νὰ συνεργασθῶ μὲ τὸν π. Μιχαήλ. Ἦταν μία ξεχωριστὴ χαρὰ καὶ ἐμπειρία. Στὸ πρόσωπό του διέκρινες τὸν σταυροαναστάσιμο χαρακτήρα τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας, τὴν ἔκφραση τῆς γνήσιας καὶ βιωμένης ἀπλοϊκῆς πίστεως, ἀλλὰ καὶ τὴ γλυκεῖα ἐλπίδα ὅτι θὰ ἔλθει καὶ γιὰ τὴ μαρτυρικὴ Βόρειο Ἠπειρο «ἡ αὐγὴ τῆς μυστικῆς ἡμέρας».

Ντυμένος μὲ τὰ ἀπλοϊκὰ καὶ μπαλωμένα ἱερά του ἄμφια, ἔβλεπες νὰ ἀκτινοβολεῖ στὸ ἀσκητικὸ πρόσωπό του τὸ μεγαλεῖο τῆς ἀποστολικῆς ἀπλότητος καὶ ἡ δόξα τῆς Ἐκκλησίας τῶν κατακομβῶν. Ἡ τέλεση τῆς θείας λειτουργίας ἦταν συγκλονιστικὴ. Λειτουργοῦσε βιωματικά, μὲ κατάνυξη καὶ διαρκῆ πνευματικὴ ἐγερσιμότητα. Τὰ ροζιασμένα ἀπὸ τὶς σκληρὲς χειρωνακτικὲς ἐργασίες χέρια του κρατοῦσαν μὲ εὐλάβεια τὸ ἅγιο ποτήριο γιὰ νὰ μεταδώσουν τὴ θεία κοινωνία στὸ διψασμένο ἀπὸ τὴν πολυετῆ στέρησή της βορειοηπειρωτικὸ λαό, «εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ ζωὴν αἰώνιον».

Ὁ παπα-Μιχαήλ ἦταν ἓνα φωτόμορφο τέκνο τῆς Ἐκκλησίας, πού εἶχε ὑποστεῖ «τὴν καλὴν ἀλλοίωσιν» ὅλα τὰ χρόνια, πού ἡ Ἐκκλησία στὴν Ἀλβανία ἦταν σὲ

κατάσταση σκληροῦ διωγμοῦ. Ἦταν μιὰ μαρτυρία Ὁρθοδοξίας καὶ Ἑλληνισμοῦ. Ἕνας γνήσιος ἐκφραστὴς τῆς ἀγωνίας, τῶν πόθων καὶ τῶν ἐλπίδων τοῦ βορειοηπειρωτικοῦ Ἑλληνισμοῦ. Νὰ ἔχουμε τὴν εὐχή του!

Πηγή: [ΣΦΕΒΑ](#)